

Linnainmaan Hautalan työpaikka-alueen asemakaavan nro 8867 luontoarvojen esiselvitys

31.5.2023

WSP Projekti 318481

Tekijä: Sara Caetano

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	3
2	Lähtötiedot.....	3
2.1	Luontoselvitykset	4
2.2	Laji.fi-aineisto	5
2.3	Tampereen karttapalvelu Oskari.....	7
3	Luontotyytit ja kasvillisuus	8
3.1	Menetelmät.....	8
3.2	Tulokset	8
4	Alueen soveltuvuus huomionarvoiselle eläinlajistolle	17
4.1	Liito-orava	17
4.2	Lepakot.....	18
4.3	Linnut.....	19
4.4	Viitasammakko	19
4.5	Hyönteiset	20
5	Johtopäätökset.....	21
6	Viittaukset	23
	Liitteet	23
	Liite 1. Lajilista	24

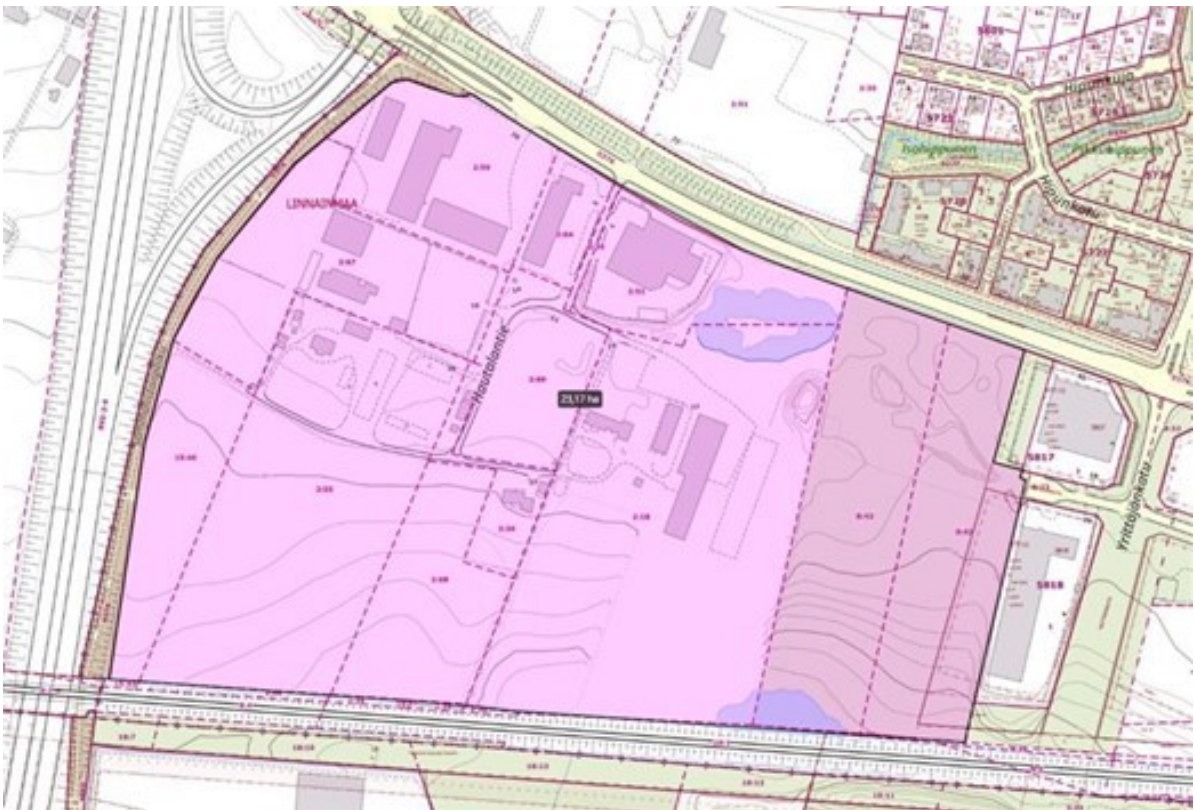
1 Johdanto

WSP on laatinut Tampereen kaupungin kaupunkiympäristön suunnittelun toimeksiannosta luontoarvojen esiselvityksen Linnainmaan Hautalan työpaikka-alueen asemakaavan nro 8867 kaavoitustyön tueksi. Esiselvityksen tavoitteena oli arvioida, tarvitaanko kaava-alueella varsinaisia luontoselvityksiä.

Esiselvitys pohjaa olemassa oleviin luontotietoaineistoihin sekä maastokatselmukseen.

Esiselvityksen maastotyöt tehtiin 10.5.2023 biologi Sara Caetanon (FM) toimesta.

Selvitysalue on noin 23 ha kokoinen alue, jolla on pääasiassa teollisuustontteja, avomaata ja taimikkoa, sekä muutama lampi (kuva 1). Alue on pääasiassa yksityisessä omistuksessa, mutta itäosiltaan kaupungin omistuksessa. Se rajautuu pohjoisessa Sammon valtatiehen, idässä Yrittäjänkadun tontteihin, etelässä rautatiehen, ja lännessä Sammalistonpolkuun.

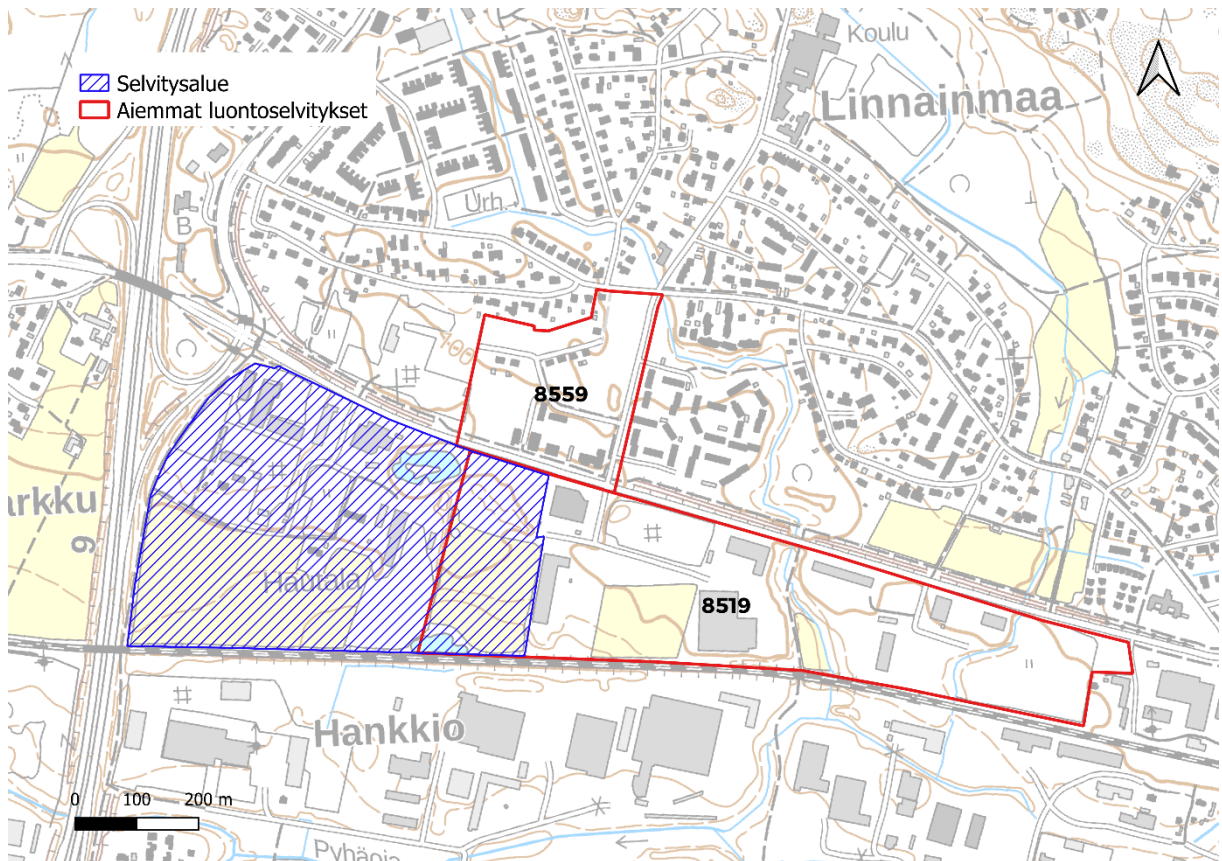
Kuva 1. Selvitysalue violetilla esitettyä. Lähde: Tampereen kaupunki.

2 Lähtötiedot

Tässä kappaleessa on kuvattu selvitysalueelta olemassa olevia luontotietoja. Lähtötietojen pohjalta alueen luontoarvot liittyvät lähinnä avomaiden ja pensaikkojen huomionarvoiseen linnustoon. Lisäksi alueelta on havaintoja haitallisista vieraskasvilajeista.

2.1 Luontoselvitykset

Koko selvitysalueelle ei ole tiettävästi tehty aiempia luontoselvityksiä. Alueen itäpuolelle on kuitenkin laadittu Vehmaisten asemakaavaan nro 8519 liittyvä luontoselvitys (Tampereen kaupunki 2014), jonka selvitysalue on osittain päällekkäinen Hautalan työpaikka-alueen asemakaavan selvitysalueen kanssa (kuva 2). Selvitysalueen koillispuolelle on laadittu Linnainmaan asemakaavaan nro 8559 liittyvä luontoselvitys (Faunatica 2014) (kuva 2).

Kuva 2. Vuonna 2014 laadittujen luontoselvitysten sijoittuminen (punainen rajaus) suhteessa nykyiseen selvitysalueeseen (sininen viivakuvioidu).

Vehmaisten asemakaavan nro 8519 luontoarvoselvityksessä todettiin, että selvitysalue on pääasiassa vanhaa peltoa tai niittyä. Selvityksessä arvioitiin, että viljelyaloja lukuun ottamatta selvitysalueen pensoittuvat avomaat soveltuvat pensaikkomaiden ja viitojen lintulajiston elinympäristöksi. Toukokuun lopussa tehdyssä selvityksessä havaituista lajeista mainittiin punavarpunen (*Erythrina erythrina*), pajulintu (*Phylloscopus trochilus*), pensaskerttu (*Curruca communis*), pensastasku (*Saxicola rubetra*) ja keltasirkku (*Emberiza citrinella*). Näistä pensastasku on vuoden 2019 uhanalaistarkastelussa arvioitu vaarantuneeksi (VU). Lisäksi punavarpunen ja pensaskerttu on arvioitu silmälläpidettäviksi (NT). Vehmaisten

asemakaavan selvityksessä arvioitiin myös, että selvitysalue voisi soveltuva yölaulajien elinympäristöksi. Muita luontoarvoja ei selvityksessä nostettu esiin.

Linnainmaan asemakaavaan nro 8559 luontoselvityksessä todettiin, että selvitysalue koostuu lehtipuutaimikoista ja pensaikoista, rehevistä niityistä, ojanvarren kosteikosta ja kulttuurivaikutteisista häiriöbiotoopeista. Haitallisista vieraslajeista komealupiinia, terttuseljaa ja paimenmataraa esiintyi runsaasti. Selvityksessä arvioitiin, ettei alueella kosteikon lisäksi ole erityisiä luontoarvoja. Kosteikko arvioitiin paikallisesti arvokkaaksi ympäristöksi, joka ympäröivine pensaikkoinen sopii elinympäristöksi sudenkorennoille ja muille selkärangattomille, sammakoille, sekä monille lintulajeille. Myös selvitysalueen rehevien niittyjen ja pensaikkojen arveltiin soveltuvan pensaikkojen ja niittyjen lintulajeille, ja niittyjen soveltuvan vähemmän vaateliaille perhoslajeille. Selvitysalueen vähäiseen merkittävyyteen luontoarvojen kannalta vaikuttaa mm. sen pieni koko ja eristyneisyys ekologisesta verkostosta.

2.2 Laji.fi-aineisto

Laji.fi-tietokannasta haettiin selvitysalueelta ja sen lähiympäristöstä tehdyt lajihavainnot (haettu 23.3.2023, sisältäen käyttörajoitetun aineiston). Huomionarvoisimmat lajihavainnot liittyivät linnustoon. Valtaosa havainnoista kuuluu muutamaaan havaintoerään, joiden yhteydessä on ilmoitettu useampia lajeja (kuva 3).

Huomionarvoisten lintulajien todennäköiset pesimähavainnot:

- Haarapääsky (*Hirundo rustica*) (VU) on havaittu heinäkuussa 2011 ja toukokuussa 2020. Haarapääsky pesii usein rakennuksissa tai siltojen alla. Selvitysalueen avomaat ovat sille soveltuvaa saalistusympäristöä. Vuoden 2020 havainnon yhteydessä on arvioitu, että kyseessä on mahdollinen pesintä.
- Kiuru (*Alauda arvensis*) (NT) on havaittu selvitysalueella toukokuussa 2014, kesäkuussa 2015, toukokuussa 2016, kesäkuussa 2017 ja toukokuussa 2022. Vuonna 2022 havainto on arvioitu mahdolliseksi pesinnäksi. Kiuru pesii avomailla, joten selvitysalueella on runsaasti sille soveltuvaa elinympäristöä.
- Pensastaskua (*Saxicola rubetra*) (VU) on havaittu kerran, kesäkuussa 2021. Viljelymaiden ja kosteiden niittyjen lajina sillekin on selvitysalueella soveltuvaa elinympäristöä.
- Pensaskerttua (*Sylvia communis*) (NT) on havaittu selvitysalueella toukokuussa 2014, toukokuussa 2016, kesäkuussa 2017, kesäkuussa 2019, toukokuussa 2020, ja kahdesti toukokuussa 2021. Vuonna 2020 havainto on arvioitu mahdolliseksi pesinnäksi. Pensaskerttu on pensaikkoisten avomaiden laji, jolle selvitysalueella on paljon soveltuvaa elinympäristöä.

- Punavarpusta (*Carpodacus erythrinus*) (NT) on havaittu kesäkuussa 2015, kesäkuussa 2017, kesäkuussa 2019, toukokuussa 2020, ja kahdesti toukokuussa 2021. Vuonna 2020 havainto on arvioitu mahdolliseksi pesinnäksi. Punavarpunen on pensaikoiden ja kulttuuriympäristöjen laji, jolle löytyy selvitysalueelta runsaasti soveltuvaa elinympäristöä.
- Suomessa elinvoimainen mutta maailmanlaajuisesti silmälläpidettävä niittykirvinen (*Anthus pratensis*) on havaittu selvitysalueella kesäkuussa 2016, kesäkuussa 2017, kesäkuussa 2019, ja kesäkuussa 2021. Niityt ja pellot soveltuvat lajin pesimäympäristöksi.
- Västäräkki (*Motacilla alba*) (NT) on havaittu kerran, toukokuussa 2022. Havainto on arvioitu mahdolliseksi pesinnäksi. Selvitysalueella on runsaasti lajille soveltuvaa elinympäristöä.
- Harakkaa (*Pica pica*) (NT) on havaittu toukokuussa 2014, kesäkuussa 2015, kesäkuussa 2016, kesäkuussa 2019, ja toukokuussa 2021. Harakka on puussa pesivä kulttuuriympäristöjen laji, jolle selvitysalueella on soveltuvia pesäpaikkoja.

Huomionarvoisten lintulajien todennäköiset vierailijahavainnot:

- Tervapääsky (*Apus apus*) (EN) on havaittu kerran, kesäkuussa 2017. Tervapääsky pesii pääasiassa rakennuksissa, ja avomaa soveltuu sen ravinnonhankintaan.
- Äärimmäisen uhanalainen (CR) vuorihemppo (*Linaria flavirostris*) on havaittu alueella kerran, tammikuussa 2015. Vuorihemppo pesii Tunturi-Lapissa, ja jotkin yksilöt talvehtivat Etelä-Suomessa.
- Pikkutylli (*Charadrius dubius*) (NT) on havaittu kerran, huhtikuussa 2006. Ajankohdan ja pesimäalueen soveltumattomuuden perusteella kyseessä on ollut muutonaikainen pysähdys.
- EU:n lintudirektiivin I-liitteen lajia kangaskiurua (*Lullula arborea*) (NT) on havaittu heinäkuussa 2009 ja maaliskuussa 2022. Nimensä mukaisesti laji pesii etenkin kuivemmissä kangasmetsissä, eikä siis todennäköisesti pesi selvitysalueella.
- Kanahaukka (*Accipiter gentilis*) (NT) on tavattu kerran, huhtikuussa 2001. Alueella voi olla sille soveltuvaa saalistusympäristöä, mutta metsissä pesivänä lajina ei pesimisympäristöä.
- EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji varpushaukka (*Accipiter nisus*) on havaittu kerran, helmikuussa 2005. Havainto on vanha, ja myös sijainniltaan epätarkka. Varpushaukka onkin tyypillisesti metsien laji.

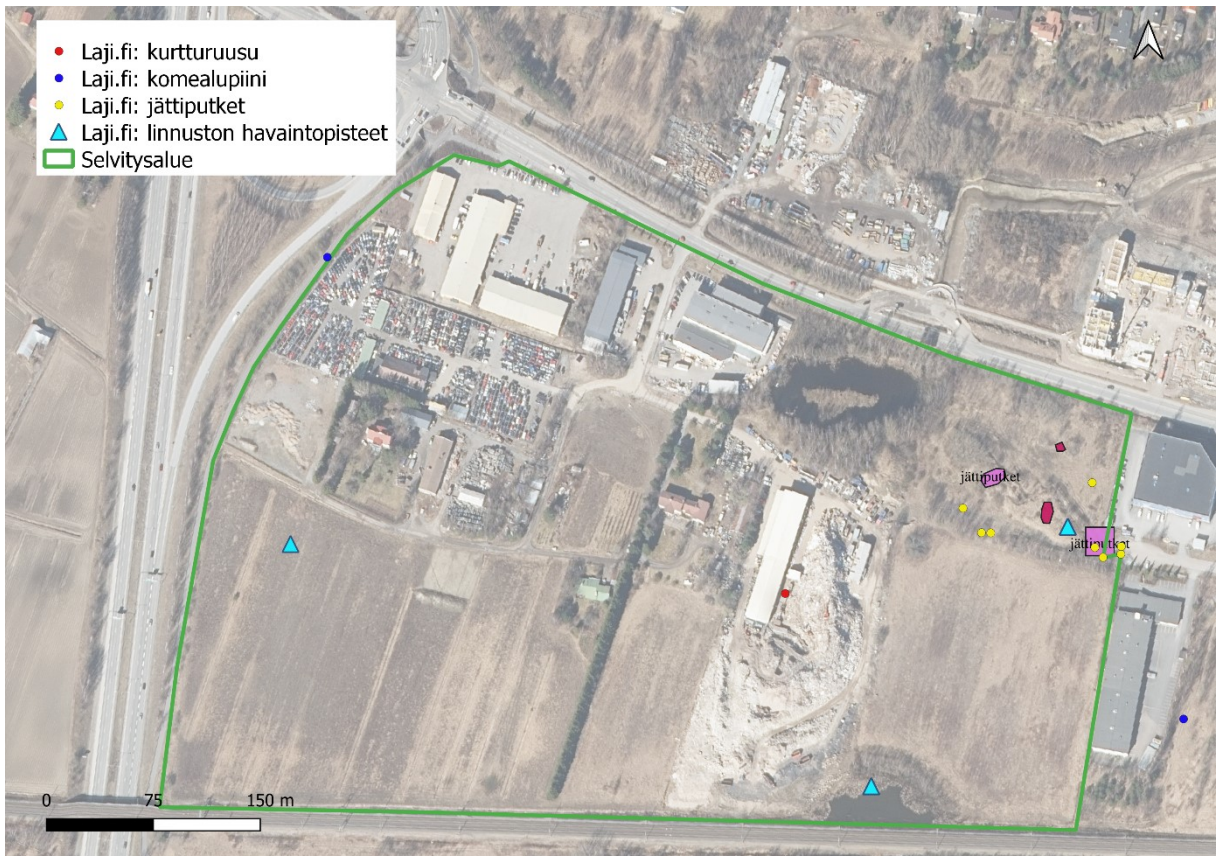
Muita alueella havaittuja avomaiden ja pensaikkojen elinvoimaisia lajeja ovat kivitasku, meriharakka, viitakerttunen, niittykirvinen ja keltasirkku. Lisäksi selvitysalueella havaittiin kulttuuriympäristöille tyypillistä lajistoa, kuten varis, naakka, talitiainen, sinitäinen,

pikkuvarpunen, peippo, pajulintu, leppälintu, kirjosiippo, punarinta, sepelkyyhky, tikli, hemppo, lehtokerttu, satakieli, ja useita rastaslajeja.

Laji.fi-tietokannan muut havainnot koskevat kasveja, joista oli havaittu peltokanankaalia, punasänkiötä, punasolmukkaa, metsänäkelmä ja keltamo. Haitallisista vieraslajeista oli havaittu jättiputki ja kurturuusu (kuva 3).

2.3 Tampereen karttapalvelu Oskari

Tampereen karttapalvelu Oskarin tietojen perusteella alueella ei ole muita erityisiä luontoarvoja. Alueella on kuitenkin havaintoja haitallisista vieraslajeista jättiputkesta ja kurturuususta (kuva 3).

Kuva 3. Laji.fi-tietokannan havaintopisteet ilmakuvassa esitettynä. Taustalla näkyvät Tampereen karttapalvelu Oskarin haitallisten vieraslajien havainnot alueina. Violetit alueet kuvastavat jättiputki- ja punaiset kurturuusuesiintymiä.

3 Luontotyypit ja kasvillisuus

Luontotyyppi- ja kasvillisuustarkastelun tavoitteena oli arvioida tarvetta varsinaiselle luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitykselle, sekä muulle lajistolle soveltuvien elinympäristöjen ja ravintokasvillisuuden esiintymistä.

3.1 Menetelmät

Selvitysalueen luontotyyppijä ja kasvillisuutta tarkasteltiin 10.5.2023 biologi Sara Caetanon (FM) toimesta. Selvitysajankohta oli melko aikainen, mikä tekee lajiston havainnoinnista haastavampaa. Selvityksessä pystyttiin kuitenkin tunnistamaan lajistoa melko kattavasti, sillä useimmat lajit olivat jo lähteneet kasvuun.

Maastokäynnillä alue kierrettiin jalkaisin, ja samalla havainnoitiin alueen luonnontilaisuutta, kasvillisuutta, ja muita ominaispiirteitä. Selvityksessä kiinnitettiin erityistä huomiota uhanalaiseen tai muutoin huomionarvoiseen lajistoon.

3.2 Tulokset

Selvitysalue jaettiin kuteen eri tyyppiin, joiden sijoittuminen on esitetty kuvassa 4. Tyypit ovat "heinikko ja taimikko", "pelto", "metsikkö", "kosteikko", "ruderaattialue", ja "teollisuusalueet ja pihat". Selvitysalue on pääasiassa peltoa ja taimettunutta niittyä. Lisäksi alueella on jätelaitos, autonromuttamo, pienteollisuutta ja pihapiiri, kaksi kosteikkoa, sekä pieni metsikkö.

Alueen koillisosissa on kumpuilevaa täyttömaata, jolla kasvaa nuorehkoja puuryhmiä ja heinikkoa (kuva 5). Tästä etelään on tiheän nuoren taimikon valtaamaa heinikkoa (kuva 6). Alueen valtalajistoa edustavat heinät olivat selvitysaikaan vaikeasti määritettävissä, mutta alueella kasvaa ainakin kastikoita ja nurmikoita. Taimikko on koivuvaltaista.

Selvitysalueen lounaisosat ovat avointa ja ojitettua, paikoitellen kosteaa peltoa, jota halkoo kuusirivi (kuva 7). Pellon lounaisnurkassa kasvaa pensoittunutta heinikkoa (kuva 8).

Selvitysalueella on kaksi kosteikkoa. Niistä suurempi on selvitysalueen pohjoisreunalla sijaitseva Hautalanlampi (kuva 9). Hautalanlampi on pienen metsikön reunustama, ja sen keskellä on pieni puustoinen saareke. Lammen reunoilla kasvaa vehkaa ja osmankäämiä. Toinen kosteikko sijaitsee selvitysalueen eteläreunalla. Se on junarataan rajautuva allas, jonka reunat ovat osmankäämin valtaamia, mutta jolla on myös pieni avoin osuus (kuva 10). Altaan reunoilla esiintyy myös rentukkaa.

Hautalanlampea ympäröivä metsikkö on kapea, joten siihen kohdistuu huomattavasti reunavaikutusta (kuva 11). Metsikössä esiintyy kuitenkin joitakin metsälajeja, varvuista puolukkaa, saniaisista metsäalvejuurta, ja sammalista kynsi- ja seinäsammalta. Metsikön

kenttäkerroksessa esiintyy melko paljon myös kosteudesta kertovaa ojakellukkaa. Metsikön puulajisto koostuu pääasiassa koivusta, mutta seassa kasvaa myös nuorta kuusta ja mäntyä, sekä varttuneitakin haapoja. Metsikössä on kokoonsa nähden runsaasti ohutta maapuuta, sekä pieni pystykelo.

Junaradan penkereillä ja jätelaitoksen muodostamalla etelänteellä on ruderaattimaisia elinympäristöjä. Jätelaitoksen rinteellä havaittiin joitakin paahteisten joutomaiden lajeja, kuten ukontulikukkaa ja huopakeltanoa. Maaperä on kuitenkin vähäravinteisen ja hiekkaisen sijaan turpeinen, eikä sellaisena paahteympäristöjen huomionarvoiselle lajistolle soveltuva kasvupaikka (kuva 12). Junaradan penkereellä ei havaittu huomionarvoista kasvillisuutta. Sepelin muodostamalla penkereellä kasvoi pääasiassa heiniä ja paikoitellen sammalia (kuva 13).

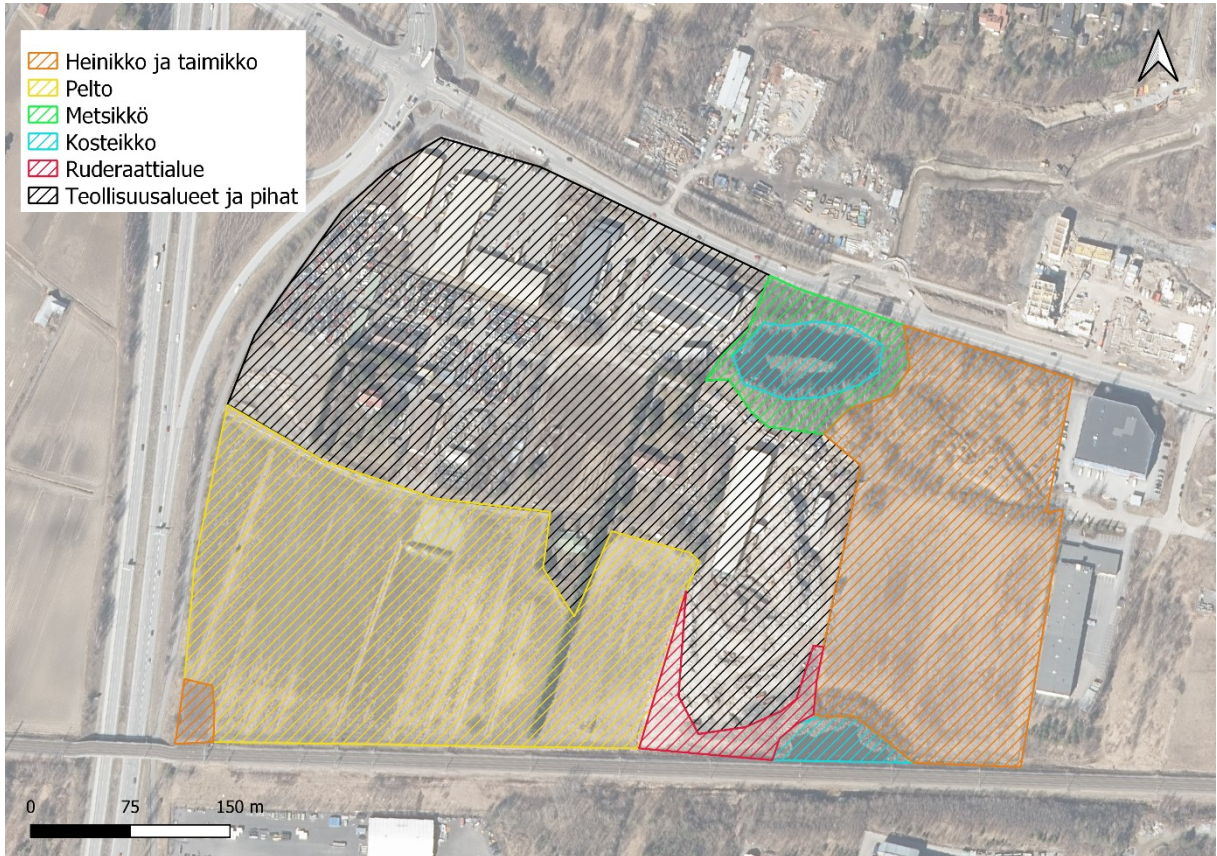
Tienvarsien kasvillisuus on ympäristölle tyypillistä (kuva 14). Lajistoa ovat mm. siankärsämö, pietaryrtti, peltokanankaali, kevättaskuruoho ja haitallinen vieraslaji komealupiini. Tienvarren ojissa esiintyy lisäksi rentukkaa ja järvikortetta. Teiden ja peltojen laitamilla esiintyy lisäksi puutarhakaskulaisia pikkukäenrieskaa, hentohelmililjaa ja idänsinililjaa.

Selvitysalueella esiintyy EU:n ja kansallisen vieraslajiluettelon lajeista ainakin komealupiinia, jättiputkea sekä jättitattaria (kuva 15). Jättiputkea esiintyy selvitysalueen koillisosissa, ja jättitattaria Hautalantien varressa, ja komealupiinia laajalti teiden, ojien ja pellon reunoilla, sekä selvitysalueen koillisosassa. Jättiputkea on ilmeisesti torjuttu aiemmin, mutta esiintymä on edelleen suuri (kuva 16). Lisäksi alueen koillisosissa saattaa esiintyä yksittäisiä kurturuusupensaita, joita ei selvitysajankohdasta johtuen määritetty varmasti.

Selvitysalueella esiintyy myös vieraslajistrategian vieraslajeja viitapihlaja-angervoa, terttuseljaa ja paimenmataraa.

Selvitysalueella ei todettu huomionarvoisia kasvilajeja. Kasvilajistoa on listattu tarkemmin liitteessä 1.

Huomattavimmat kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin liittyvät luontoarvot ovat Hautalanlampi ja sitä ympäröivä metsikkö, jolla on kokoonsa nähden runsaasti lahpuuta ja kookkaita haapoja. Kasvillisuuden ja luontotyyppien osalta ei nähdä tarvetta erilliselle luontoselvitykselle.

Kuva 4. Selvitysalue jaettuna kuuteen eri aluetyyppiin.

Kuva 5. Selvitysalueen koillisosat ovat kumpuilevaa täyttömaata.

Kuva 6. Selvitysalueen kaakkoisosat ovat tasamaalla kasvavaa heinikkoa ja paikoitellen tiheää taimikkoa.

Kuva 7. Selvitysalueen lounaisosat ovat paikoitellen kosteaa peltoa.

Kuva 8. Pellon lounaisnurkassa on hoitamattomampaa heinikkoa, jolla kasvaa myös pensaita.

Kuva 9. Hautalanlampi. Kuvan taustalla näkyy lammella pesivä laulujoutsen.

Kuva 10. Junarataan rajoittuva kosteikko.

Kuva 11. Selvitysalueen metsikkö on kapea ja koivuvaltainen.

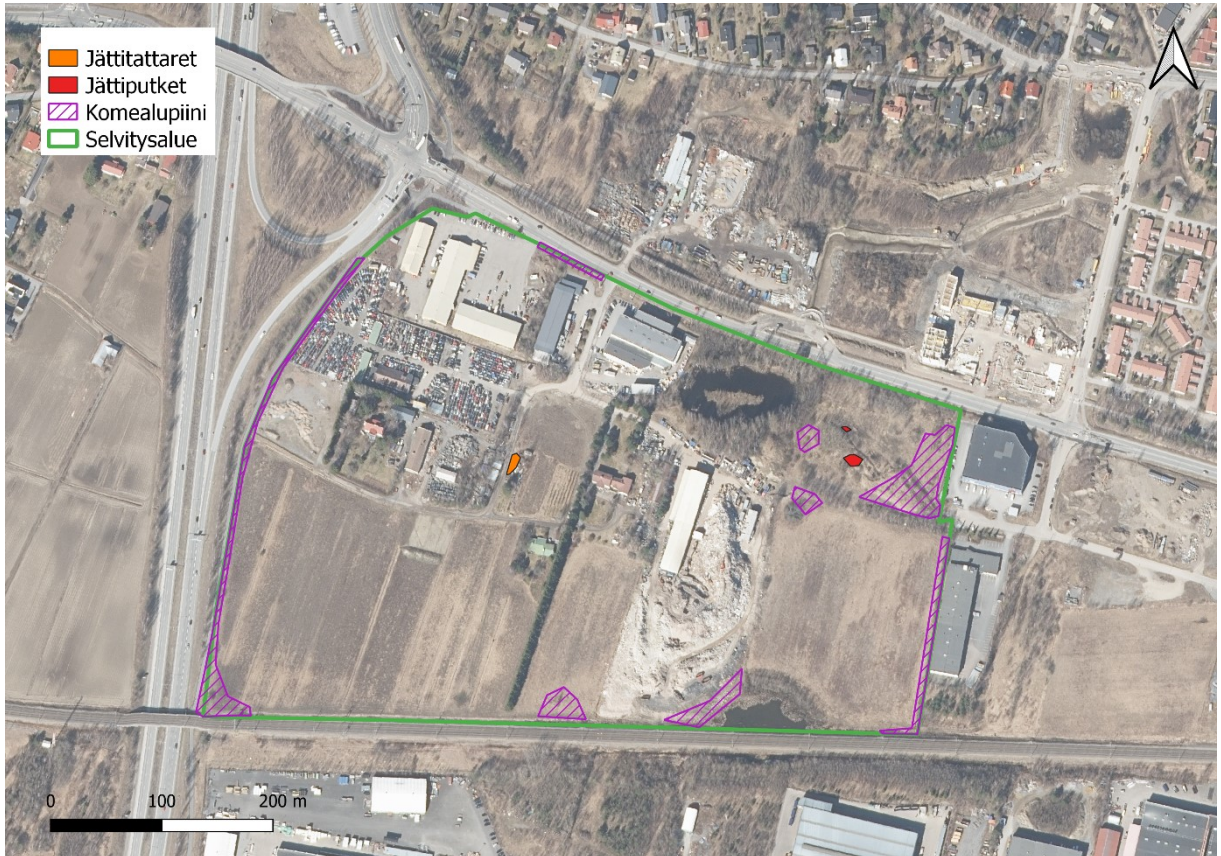
Kuva 12. Jätelaitoksen muodostaman etelärinteet maaperä on turpeinen.

Kuva 13. Junaradan penkereillä esiintyy lähinnä heiniä ja sammalia, kuvan kohdassa myös leikattua pensaikkoa.

Kuva 14. Selvitysalueen pohjoisosan tienpenger ja oja.

Kuva 15. EU:n ja kansallisen vieraslajiluettelon haitallisten vieraslajien esiintyminen selvitysalueella. Komealupiinista tehtiin lisäksi yksittäisiä havaintoja.

Kuva 16. Selvitysalueen koillisosan jättiputkiesiintymä.

4 Alueen soveltuvuus huomionarvoiselle eläinlajistolle

Tarkastelussa selvitettiin alueen soveltuvuutta liito-oravan, lepakoiden, sekä huomionarvoisten lintu- ja hyönteislajien elinympäristöksi. Tämän pohjalta arvioitiin lajistoselvityksien tarvetta.

4.1 Liito-orava

Liito-orava (*Pteromys volans*) on rauhoitettu laji sekä luontodirektiivin II ja IV liitteiden (92/43/EEC) laji. Vuoden 2019 Punaisen kirjan perusteella se on luokiteltu vaarantuneeksi (VU) (Hyvärinen ym. 2019).

Liito-oravan elinympäristöä ovat tyypillisesti varttuneet kuusivaltaiset sekametsät, joissa on lehtipuita ravinnoksi ja puunkoloja pesä- ja piilopaikaksi. Etenkin kookkaita haapoja kasvavat sekametsät ovat liito-oravan suosiossa. Liito-oravan elinympäristöjä on myös heikompilaatusissa elinympäristöissä, mutta nuorissa taimikoissa se ei esiinny.

Hautalan selvitysalue on pääasiassa vähäpuustoinen, ja suurin osa puista muodostaa kapeita, teitä tai oja reunustavia rivistöjä. Ainoa yhtenäisempi puustoinen alue on Hautalanlammen ympäristön metsikkö. Lammen eteläpuolella on ryhmä varttunutta haapaa (kuva 17), mutta tästä huolimatta metsikkö on liito-oravan elinympäristöksi liian pieni ja eristynyt. Selvitysalueella ei havaittu kolopuita tai mahdollisesti liito-oravan pesäpaikoiksi soveltuvia risupesäitä. Selvityksen yhteydessä tarkasteltiin haapojen tyvet, eikä liito-oravan jätöksiä havaittu.

Liito-oravan osalta ei nähdä tarvetta erilliselle luontoselvitykselle.

Kuva 17. Hautalanlammen eteläpuolen haaparyhmä.

4.2 Lepakot

Kaikki Suomessa tavatut lepakkolajit ovat EU:n luontodirektiivin IV (92/43/EEC) lajeja, ja lisäksi luonnonsuojelulailla rauhoitettuja, joten niiden lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat lailla suojattuja. EUROBATS-sopimuksen mukaisesti myös lepakoiden muuttoreitit ja ruokailualueet tulisi huomioida maankäytön suunnittelussa.

Lepakoille soveltuvat elinympäristöt vaihtelevat lajin mukaan. Esimerkiksi pohjanlepakko voi viihtyä myös kaupunkiympäristössä, kun taas viiksisiippa ja isoviiksisiippa esiintyvät lähes aina metsissä, etenkin vanhoissa ja kuusivaltaisissa metsissä. Vesistöt, rantametsät ja rantaruovikot ovat tyypillisesti lepakoille hyviä saalistusalueita. Myös pienipiirteiset kulttuurimaisemat soveltuvat hyvin monien lepakkolajien elinympäristöksi, mutta laajoilla avoimilla alueilla, kuten peltoaukeilla, lepakot eivät juurikaan liiku. Nuori taimikko ei myöskään ole lepakoille sopivaa elinympäristöä.

Selvitysalueella ei ole useimmille lepakkolajeille soveltuvaa elinympäristöä, sillä selvitysalue on osittain rakennettua, ja pääasiassa avointa ympäristöä. Alueella ei myöskään havaittu lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi soveltuvia puunkoloja eikä vanhoja rakennuksia. Selvitysalueella on kaksi pientä kosteikkoa, mutta niiden ei

arvioida olevan todennäköisiä lepakoille tärkeitä ruokailualueita, sillä ne ovat melko eristyksissä lepakoille muutoin soveltuvasta elinympäristöstä.

Lepakoiden osalta ei nähdä tarvetta erilliselle luontoselvitykselle.

4.3 Linnut

Lähtötietojen perusteella (Tampereen kaupunki 2014, Laji.fi-tietokanta) selvitysalueella saattaa pesiä huomionarvoista puoliavoimien elinympäristöjen, kuten kosteiden niittyjen ja pensaikkojen, lajistoa. Luontoarvojen esiselvitysten maastotöiden yhteydessä pellolla, heinikossa ja taimikossa havaittiin pensaskerttu, kiuru ja kivitasku. Hautalanlammella tavattiin pesivä laulujoutsenpari sekä kalalokkeja. Lisäksi havaittiin peippo ja harakka.

Tämän perusteella selvitysalueen itä- ja eteläosien avoimet ja puoliavoimet ympäristöt saattavat olla huomionarvoisten lintulajien elinympäristöjä. Myös kosteikot, etenkin pohjoisempi Hautalanlampi, saattavat olla paikallisesti merkittäviä linnustoalueita. Sen sijaan metsälajeille selvitysalue ei tarjoa elinympäristöä. Selvitysalueen luoteisosien laajat teollisuus- ja piha-alueet eivät ole linnustollisesti mielenkiintoisia elinympäristöjä.

Selvitysalueesta havaitusta uhanalaisesta ja silmälläpidettävästä lajistosta kiurun, haarapääskyn ja pensastaskun harvinaistuminen johtuu ainakin osittain peltomaiden muutoksista. Muutoin lajien uhanalistumiseen johtaneet syyt ovat tuntemattomia, tai liittyvät muutoksiin Suomen ulkopuolella.

Tämän pohjalta suositellaan pesimälinnustoseselvitystä pellolle, heinikoille, taimikoille ja kosteikoille.

4.4 Viitasammakko

Viitasammakko (*Rana arvalis*) on rauhoitettu laji sekä luontodirektiivin IV (92/43/EEC) laji. Vuoden 2019 Punaisen kirjan perusteella se on luokiteltu elinvoimaiseksi (LC) (Hyvärinen ym. 2019). Viitasammakkoa uhkaavat pääasiassa elinympäristöjen väheneminen ja pienvesien laadun heikkeneminen, kuten esimerkiksi ojituksista johtuva elinympäristöjen kuivuminen.

Viitasammakolle soveltuvia vesielinympäristöjä ovat lammikot, ojat, suot ja matalat rannat. Viitasammakot viihtyvät etenkin matalassa vedessä, jossa on runsaasti suojaavaa rantakasvillisuutta. Viitasammakot viettävät kesän maaympäristössä, jolloin elinympäristöksi soveltuvat vesistöjen lähellä olevat kosteat niityt, metsät ja kosteikot. Viitasammakko horrosta talven joko vesialueen pohjamudassa tai maalla maacolossa.

Selvitysalueen molemmat kosteikot soveltuvat viitasammakon lisääntymispaikoiksi. Niiden vesi vaikuttaa pysyvältä, ja etenkin eteläisemmällä kosteikolla on laajalti matalikkoa ja suojaavaa kasvillisuutta. Myös pohjoisemmalla Hautalanlammella suuri osa rannoista on suojaavan vesikasvillisuuden peitossa. Selvitysalueella on melko runsaasti täysikasvuisten viitasammakoiden elinympäristöksi soveltuvaa kosteaa niittyä ja metsänpohjaa.

Selvitysalueen kosteikot tarkistettiin 9.5. illalla, toisen viitasammakkoselvityksen yhteydessä. Selvitysalueella ei havaittu soidintavia viitasammakkokoiraita. Selvitysajankohta oli todennäköisesti oikea, sillä muualla Tampereella oli samoihin aikoihin kuultu soidintavia viitasammakkokoiraita.

4.5 Hyönteiset

Huomionarvoisille hyönteislajeille tärkeitä elinympäristöjä ovat vanhat lahopuiset metsät, pienvedet ja kosteikot, sekä paahdeympäristöt, kuten ruderaattialueet, kalliot ja kedot. Myös huomionarvoisten hyönteislajien elinkierrossa tärkeiden kasvilajien esiintyminen viittaa soveltuvaan elinympäristöön.

Selvitysalueen kasvillisuus vaikuttaa melko yksipuoliselta, ja kasvilajisto on tyypillistä tienvarsien ja kosteiden heinikoiden lajistoa. Tämän perusteella selvitysalueen pelloilla, niityillä, ruderaattialueilla ja tienvarsilla ei todennäköisesti ole erityisiä pölyttäjärvoja. Selvitysalueella esiintyy kuitenkin yleisiä hyviä pölyttäjäkasveja, kuten pietaryrttiä, ja monen perhosen toukkavaiheen ravintokasvia nokkosta. Esiselvityksen yhteydessä havaittiin amiraaliperhosta ja lanttuperhosta, joista molemmat ovat Etelä-Suomessa yleisiä lajeja.

Selvitysalueella ei ole sellaista metsää, joka soveltuisi varsinaisille metsälajeille. Metsikön lahoppuukin on pääasiassa pientä ja melko uutta. Sen sijaan kosteikot ovat hyönteispotentiaalin kannalta selvitysalueen kiinnostavimpia alueita. Ne ovat pienestä koostaan huolimatta mahdollisia elinympäristöjä esimerkiksi seisovien ja runsaskasvustoisten vesien sudenkorennoille, joita ovat myös EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajit täplälampikorento (*Leucorrhinia pectoralis*), sirolampikorento (*Leucorrhinia albifrons*) ja idänkirsikorento (*Sympecma paedisca*). Alueen soveltuvuutta kuitenkin heikentää pienen koon lisäksi lampien eristyisyys sekä kelluslehtisen kasvillisuuden puuttuminen. Myös esimerkiksi kaksisiipisten lahkossa on runsaasti rehevien kosteikkojen lajeja. Samoin EU:n luontodirektiivin sukeltajakuoriaiset isolampisukeltaja (*Graphoderus bilineatus*) ja jättisukeltaja (*Dytiscus latissimus*) esiintyvät selvitysalueen lampien kaltaisissa reheväkasvuisissa

pienvesissä, tosin niiden elinympäristövaatimuksia ei tunneta kunnolla (Hyvärinen ym. 2019).

Tämän pohjalta lammille ja niitä ympäröiville kosteikoille suositellaan sudenkorento- ja kovakuoriaisselvitystä.

5 Johtopäätökset

Linnainmaan Hautalan työpaikka-alueen asemakaava nro 8867 on ensimmäinen alueelle laadittava asemakaava. Asemakaavan tavoitteena on kehittää aluetta yritys ympäristönä, mahdollistamalla maankäyttöä tehostava ja kaupunkikuvaa kohentava täydentävä elinkeinorakentaminen. Asemakaava-alueen on suunniteltu tukeutuvan Yrittäjänkadun junaradan alittavaan jatkeeseen, ja jakautuvan tuotantovaltaiseen ydinvyöhykkeeseen sekä elinkeinorakenteeltaan monipuolistuvaan Sammon valtatie varteen.

Esiselvityksen perusteella selvitysalue on pääasiassa rakennettua ympäristöä ja peltoa tai taimettuvaa heinäniittyä, joilla ei todettu erityisiä luontotyyppi- tai kasvillisuusarvoja. Niityt ovat pääasiassa umpeenkasvaneita. Jätelaitoksen etelärinteellä kasvillisuus on aukkoisempaa, mutta tässäkin ympäristössä lajisto ei ole huomionarvoista, johtuen maaperän rehevyydestä. Haitallisista vieraslajeista etenkin komealupiinia esiintyy laajalti. Kasvillisuuden ja luontotyyppien näkökulmasta selvitysalueen arvokkain alue on Hautalanlampi ympäristöineen, jossa on varttunutta haapaa, lahoppua ja lampi. Muutoin kasvillisuuden ja luontotyyppien osalta ei todettu sellaisia luontoarvoja, joita olisi otettava huomioon alueen suunnittelussa.

Selvitysalueelta on aiempia puoliavoimien elinympäristöjen, kuten niittyjen ja pensaikkojen, lintulajien havaintoja. Selvitysalueen taimettuvat heinikot soveltuvatkin näiden lajien elinympäristöksi, joten niille suositellaan pesimälinnustoseelvitystä. Myös kosteikkojen ympäristöjen lintulajisto on suositeltavaa selvittää.

Valtaosa selvitysalueesta on joko rakennettua ympäristöä, tai lajistoltaan yksipuoliselta vaikuttavaa taimettuvaa heinikkoa, joilla ei ole erityisiä hyönteisarvoja. Alueen kosteikat saattavat kuitenkin tarjota elinympäristöjä esimerkiksi huomionarvoisille sudenkorentolajeille. Tämän pohjalta lammille ja niitä ympäröiville kosteikoille suositellaan sudenkorento- ja kovakuoriaisselvitystä. Vaikka kosteikat voitaisiinkin kaavoitustyössä säilyttää, valuma-alueella tapahtuvat muutokset ja niistä johtuvat vedenlaadun muutokset voivat vaikuttaa niiden eliöstöön.

Selvitysalueen lammet ja kosteikot soveltuvat viitasammakon elinympäristöksi, mutta selvityksen perusteella niitä ei esiinny alueella. Alue vaikuttaakin olevan haastavien yhteyksien päässä muusta viitasammakolle soveltuvasta elinympäristöstä.

Selvitysalueella ei ole liito-oravalle tai lepakoille soveltuvaa elinympäristöä.

Kaiken kaikkiaan alue ei ole luonnontilaista tai luonnoiltaan erityisen edustavaa. Myös selvitysalueen ekologiset yhteydet ovat heikot, johtuen sitä rajaavista teistä, junaradasta ja teollisuusalueista. Selvitysalueen taimettuvat niityt saattavat kuitenkin olla monien huomionarvoisten lintulajien elinympäristöä. Hautalanlammella on paikallista luontoarvoa ainakin luontotyyppien ja mahdollisesti hyönteisten kannalta, ja se olisi suotavaa säilyttää kaavoituksessa kapeine reunametsikköineen.

6 Viittaukset

Faunatica 2014: Tampereen Linnainmaan asemakaava-alueen nro 8559 luontoselvitys. ID-nro 1 165 190

Hyvärinen E., Juslén A., Kemppainen E., Uddström A. & Liukko U.M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus.

Suomen lajitietokeskus 2021: Laji.fi-tietokanta. <https://laji.fi/> käyttörajoitettu aineisto haettu 23.3.2023

Tampereen kaupunki 2014: Vehmainen, asemakaava-alueen nro. 8519 luontoarvoista. ID 1172219

Liitteet

Liite 1. Lajilista

Liite 1. Lajilista

Linnainmaan Hautalan työpaikka-alueen asemakaavan nro 8867 luontoarvojen esiselvityksessä 10.5.2023 havaittua kasvilajistoa.

Ruohovartiset

<i>Achillea millefolium</i>	Siankärsämö
<i>Aegopodium podagraria</i>	Vuohenputki
<i>Alchemilla</i> spp.	Poimulehti
<i>Anthriscus sylvestris</i>	Koiranputki
<i>Arctium tomentosum</i>	Seittitakiainen
<i>Artemisia vulgaris</i>	Pujo
<i>Barbarea vulgaris</i>	Peltokanankaali
<i>Calla palustris</i>	Vehka
<i>Caltha palustris</i>	Rentukka
<i>Chelidonium majus</i>	Keltamo
<i>Cirsium arvense</i>	Pelto-ohdake
<i>Cirsium vulgare</i>	Piikkiohdake
<i>Dryopteris carthusiana</i>	Metsäalvejuuri
<i>Epilobium collinum</i>	Mäkihorsma
<i>Equisetum fluviatile</i>	Järvikorte
<i>Filipendula ulmaria</i>	Mesiangervo
<i>Fragaria vesca</i>	Ahomansikka
<i>Gagea minima</i>	Pikkukäenrieska
<i>Galium album</i>	Paimenmatara
<i>Galium spurium</i>	Peltomatara
<i>Geum rivale</i>	Ojakellukka
<i>Glechoma hederacea</i>	Maahumala
<i>Heracleum</i> spp.	Jättiputki
<i>Lupinus polyphyllus</i>	Komealupiini
<i>Matricaria discoidea</i>	Pihasaunio
<i>Muscari botryoides</i>	Hentohelmililja
<i>Noccaea caerulea</i>	Kevättaskuruoho
<i>Othocallis siberica</i>	Idänsinililja
<i>Pilosella</i> spp.	Huopakeltano
<i>Potentilla argentea</i>	Hopeahanhikki
<i>Ranunculus acris</i>	Niittyleinikki
<i>Ranunculus repens</i>	Rönsyleinikki
<i>Reynoutria</i> spp.	Jättitatar
<i>Rumex acetosa</i>	Niittysuolaheinä
<i>Rumex longifolius</i>	Hevonhierakka
<i>Senecio vulgaris</i>	Peltovillakko
<i>Sonchus arvensis</i>	Peltovalvatti
<i>Tanacetum vulgare</i>	Pietaryrtti
<i>Taraxacum</i> spp.	Voikukka

Trifolium repens
Tussilago farfara
Typha latifolia
Urtica dioica
Vaccinium vitis-idaea
Verbascum thapsus
Veronica officinalis
Veronica serpyllifolia

Valkoapila
 Leskenlehti
 Leveäosmankäämi
 Nokkonen
 Puolukka
 Ukontulikukka
 Rohtotädyke
 Orvontädyke

Puut ja pensaat

Acer platanoides
Alnus incana
Betula pendula
Betula pubescens
Picea abies
Pinus sylvestris
Populus tremula
Salix caprea
Sambucus racemosa
Sorbaria sorbifolia

Vaahtera (taimi)
 Harmaaleppä
 Rauduskoivu
 Hieskoivu
 Kuusi
 Mänty
 Haapa
 Raita
 Terttuselja
 Viitapihlaja-angervo